

Asia: 1/41/2016

## **Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuoja-laiksi**

### **1 luku. Yleiset säännökset**

#### **Yleiset kommentit**

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoja 30.6.2017 antamassaan lausuntopyynnössä yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuoja-laiksi. Nets Oy ("Nets") lausuu näkemyksensä seuraavaa.

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

-

### **2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa**

**Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.**

-

**Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.**

-

**Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:**

-

**Ikärajaa koskevat perustelut**

-

### **3 luku. Valvontaviranomainen**

**Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä**

## **Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.**

TATTI-työryhmän mietinnössä ("mietintö") on ehdotettu uuden seuraamuslautakunnan perustamista. Se olisi tietosuojavirastoon kuuluva elin, jolla olisi toimivalta tehdä päätöksiä merkittävimmissä tietosuoja-asetuksen mukaisissa seuraamusasioissa. Lautakunta koostuisi viidestä sivutoimisesta jäsenestä ja se käsittelisi hallinnollisen sakon määräämistä sekä pysyviä ja määräaikaista käsittelykieltoja koskevia asioita tietosuojavaltuutetun esittelystä. Seuraamuslautakunnan tarkoituksena olisi mietinnön mukaan toimia yhtenä oikeussuojakeinona hallinnollisia sakkoja määrätessä ja se voisi tarvittaessa järjestää suullisia kuulemisia asian käsittelyn yhteydessä oikeusturvan parantamiseksi.

Netsin näkemyksen mukaan suunniteltu seuraamuslautakunta sekä seuraamuslautakunnassa noudatettavaa menettelyä koskevat säännökset eivät loisi riittävää oikeusvarmuutta, eikä takeita yritysten oikeusturvan toteutumisesta. Ehdotettu seuraamuslautakunta ja sen toimivalta langettaa miljoonien eurojen suuruisia sakkoja olisivat merkittävä poikkeus Suomessa vakiintuneista sanktiokäytännöistä, joissa keskeisenä elementtinä on erillinen tuomioistuin sanktioista päättävänä elimenä.

Tietosuoja-asetuksen mukainen sanktiojärjestelmä asettaa yrityksille merkittäviä uusia taloudellisia riskejä, joita tietosuoja-asioiden osalta ei ole ennen ollut olemassa. Jotta hallinnollisten sakkojen määräämiseen liittyvät käytännöt olisivat mahdollisimman selkeät ja ennustettavat, tulisi Netsin näkemyksen mukaan tuomioistuimen vastata sanktioiden määräämisestä.

Oikeusturvaa koskevien vaatimusten perusteena on perustuslain 21 §, jonka mukaisesti hallinnollisen sanktioiden määräämistä koskeva menettely on Suomessa järjestettävä.

Kilpailuoikeudellisissa asioissa Suomessa on jo pitkään ollut käytössä seuraamusmaksujärjestelmä. Käytännössä prosessin kulku on se, että markkinaoikeus määrää seuraamusmaksun kilpailuviranomaisen esityksestä. Kilpailuviranomaisella ei siten ole toimivaltaa tehdä yksipuolisia oikeudellisesti sitovia päätöksiä seuraamusmaksujen määräämisestä. Käytäntö on oikeusturvan ja ennustettavuuden kannalta tarkoituksenmukainen, kun riippumaton, puolueeton ja kilpailuviranomaisesta erillinen tuomioistuin määrää sanktiot.

Perustettavan tietosuojaviraston alaisuudessa toimivan seuraamuslautakunnan rooli ei Netsin näkemyksen mukaan muodostu kilpailuoikeudellisesta sanktiomenettelystä poiketen riittävän itsenäiseksi ja puolueettomaksi, eikä se siten ole asianmukainen tae yritysten tasavertaisesta kohtelusta tilanteissa, joissa sanktiot voivat muodostua merkittäviksi. Vaikka seuraamuslautakunta olisikin tietosuojavaltuutetusta erillinen elin, ne ovat molemmat osa tietosuojavirastoa ja toimivat siten tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään. Nets katsoo, että edellytykset aidosti riippumattomalle

ja puolueettomalle päätöksenteolle vaarantuvat, mikä lisäisi yritysten riskejä ja toimintaympäristön epävakautta.

Sikäli, kun seuraamuslautakunnan toiminnasta tehtäisiin oikeusturvanäkökohtien edellyttämällä tavalla selkeästi tuomiovallan käyttämistä, tulisi siitä seuraavat vaatimukset myös huomioida seuraamuslautakunnan asemassa ja jäsenten kelpoisuusvaatimuksissa.

Myös korkein hallinto-oikeus on 5.9.2017 oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa esittänyt kritiikkiä seuraamuslautakunnasta:

"Lakiehdotuksessa esitetään perustettavaksi seuraamuslautakunta, joka tehtäviensä ja menettelyidensä puolesta muistuttaa osin tuomioistuinta. Korkein hallinto-oikeus toteaa, että seuraamuslautakunnassa mahdollisesti toimitettava suullinen käsittely ei voi korvata tuomioistuimessa toimitettavaa suullista käsittelyä. Huomioon on otettava myös, että saman asian yhtäaikainen käsittely seuraamuslautakunnassa ja hallinto-oikeudessa voi osoittautua ongelmalliseksi."

Nets yhtyy korkeimman hallinto-oikeuden asiassa esittämiin näkökohtiin. Netsin näkemyksen mukaan mietinnöstä ei käy yksiselitteisesti ilmi, millainen seuraamuslautakunnan suullinen käsittely tosiasiaissa olisi ja sen suhde hallintotuomioistuimiin jää epäselväksi.

Seuraamuslautakunnassa noudatettavaa menettelyä koskevat ehdotetut tietosuojalain 15 § (Suullinen käsittely seuraamuslautakunnassa) ja 16 § (Tiedonsaanti ja tarkastusoikeus) jättävät myös epäselviksi seuraamuslautakunnassa noudatettavan menettelyn erityisesti siltä osin, sovelletaanko asioiden käsittelyyn seuraamuslautakunnassa hallintolainkäyttölakia vaiko myös hallintolakia, siltä osin kuin kyse on muusta kuin suullisesta käsittelystä.

Ehdotetut oikeusturvaa koskevat säännökset ovat myös riittämättömiä ja epäselviä. Tietosuojalain 22 § (Muutoksenhaku) perusteella ei ole selvää, missä tilanteissa yrityksellä olisi valitusoikeus. On aivan keskeistä selventää, että valitusoikeus kohdistuu sekä tietosuojavaltuutetun esitykseen seuraamuslautakunnalle että seuraamuslautakunnan ratkaisuun.

Oikeusturvan kannalta seuraamuslautakunnan toimintatavoista ja menettelystä on säädettävä tyhjentävästi ja selkeästi. Mikäli seuraamuslautakunta perustetaan, sääntelyltä edellytetään nykyistä ehdotusta yksityiskohtaisempaa tasoa.

## 4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

**Yleiset kommentit käsittelyn viivästymistä koskevasta 23 §:stä.**

-

**Tulisiko yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?**

ei

**Perustelut**

-

**Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.**

-

**Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.**

-

**5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet**

**Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.**

-

**Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevista poikkeuksista ja suojatoimista**

-

**Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.**

-

**Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta**

**Yleiset kommentit tietosuojarikosta koskevasta 9 §:stä.**

-

**Muut mahdolliset kommentit**

**Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi**

-

Ruikka Teemu  
Nets Oy